

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК [342.95:351.811](477)

ВЕГЕРА Ю.В.

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
В СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ**

У статті досліджується правове регулювання адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху в Україні. Проаналізовано різні визначення поняття правового регулювання та запропонована власна дефініція правового регулювання адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху. Розглянуто нормативно-правові акти, за допомогою яких здійснюється правове регулювання адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху в Україні.

Ключові слова: адміністративне провадження, правове регулювання, порушення правил дорожнього руху.

В статье исследуется правовое регулирование административного производства в делах о нарушении правил дорожного движения в Украине. Проанализировано разные определения понятия правового регулирования и предложено собственное определение понятия правового регулирования административного производства в делах о нарушении правил дорожного движения. Рассмотрены нормативно-правовые акты, с помощью которых осуществляется правовое регулирование административного производства в делах о нарушении правил дорожного движения в Украине.

Ключевые слова: административное производство, правовое регулирование, нарушение правил дорожного движения.

The article explores the legal regulation of administrative proceedings in cases of violation of traffic rules in Ukraine. Completed an analysis of different definitions of legal regulation and suggested own definition of legal regulation of administrative proceedings in cases of violation of traffic rules. Considered legal acts whereby the legal regulation of administrative proceedings in cases of violation of traffic rules in Ukraine are performed.

Key words: administrative proceedings, legal regulation, violation of traffic rules.

Постановка проблеми. Забезпечення безпеки всіх учасників дорожнього руху та контроль за дотриманням правил дорожнього руху є важливим напрямом діяльності органів державної влади, службових та посадових осіб. Притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності є дієвим засобом виконання цього завдання. Незважаючи на це, питання правового регулювання адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні майже не розглядається провідними дослідниками. Дослідження проблеми також ускладнене наявністю значної кількості нормативно-правових актів, а також нещодавнім прийняттям нових нормативно-правових актів.

Стан дослідження. Свою увагу вивченню питання правового регулювання адміністративних проваджень приділяють такі автори, як В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, А.В. Басов та ін. Проте відсутні комплексні дослідження щодо питання правового регулювання саме адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні. Окрім того, зазначене питання потребує нового вивчення у зв'язку зі значним оновленням нормативно-правової бази.

Мета статті. Дослідження правового регулювання адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху в Україні, аналіз нормативно-правових актів, на підставі яких здійснюється зазначене правове регулювання.

Виклад основного матеріалу. Питання правового регулювання у загальній теорії держави та права вивчалось великою кількістю провідних вітчизняних науковців, серед яких: П.М. Рабінович,

О.В. Петришин, М.В. Цвік, С.Л. Лисенков та ін. У своїх працях зазначені автори висловлюють дещо різні погляди на визначення поняття правового регулювання. Так, С.Л. Лисенков визначає правове регулювання як дію права на суспільні відносини (поведінку їх суб'єктів) за допомогою використання спеціальних юридичних засобів [1, с. 249]. Водночас П.М. Рабінович зазначає, що правове регулювання – це здійснюваний державою за допомогою всіх юридичних засобів владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення охорони та розвитку [2, с. 195]. Крім того, В.Д. Ткаченко визначає правове регулювання як здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового гарантування [3, с. 207]. Таким чином, хоча автори надають різні визначення поняття правового регулювання, можна виокремити їх спільні ознаки, а саме: здійснення впливу на суспільні відносини та охорона інтересів їх учасників.

Зважаючи на наведені вище визначення поняття правового регулювання, можна дійти висновку, що правове регулювання адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху – це вплив держави на суспільні відносини, які складаються під час адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху органами державної влади та посадовими особами, метою якого є захист прав та інтересів суб'єктів – учасників цих відносин.

Одним з засобів, якими держава може здійснювати вплив на суспільні відносини, у тому числі відносини з приводу здійснення адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху, є прийняття нормативно-правових актів, які в Україні є основними джерелами права.

Адміністративне провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів, серед яких Конституція України, нормативно-правові акти міжнародного характеру, закони України, підзаконні акти (постанови, правила, накази, інструкції тощо). У зв'язку із цим для розкриття теми статті та досягнення її мети необхідно здійснити детальний почерговий та системний аналіз зазначених актів.

Насамперед необхідно здійснити аналіз правових норм, закріплених Конституцією України, що регулюють адміністративне провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні у зв'язку із тим, що відповідно до ст. 8 Конституції вона є актом, що має найвищу юридичну силу, та усі інші нормативні акти, що діють на території України повинні прийматися на основі та відповідно Конституції. Окрім того, норми Конституції є нормами прямої дії, тобто такими, що можуть бути безпосередньо застосовані для врегулювання суспільних відносин [4].

Так, серед норм, закріплених Конституцією України, немає таких, що безпосередньо здійснюють правове регулювання адміністративного провадження у справах про порушення правил дорожнього руху, проте містяться такі, що можуть бути визнані принципами, на яких ґрунтується адміністративне провадження в справах про порушення правил дорожнього руху. Передусім необхідно звернути увагу на ст. 3 Конституції, в якій зазначається, що людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [4]. Зазначена стаття і норма, що в ній міститься, є основоположною для діяльності як органів державної влади, так і усіх інших установ, підприємств та організацій усіх форм власності та підпорядкування, а також фізичних осіб, у тому числі і для органів державної влади та посадових осіб, що здійснюють провадження в справах про порушення правил дорожнього руху. Ідея про найвищу соціальну цінність людини, викладена у ст. 3 Конституції, надалі закріплюється значною кількістю норм, які містяться у найрізноманітніших нормативно-правових актах різної юридичної сили та галузевої приналежності. Серед них, зокрема ст. 28 та ст. 29 Конституції, які встановлюють, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню та право кожного на особисту свободу та недоторканість, неможливість арешту або тримання під вартою без вмотивованого рішення суду [4]. Зазначені статті та норми, що у них міститься, є логічним продовженням ідеї найвищої соціальної цінності людини, закріпленої Конституцією, які є основоположними не тільки для адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, а й для інших різновидів проваджень, як адміністративних так і інших галузей.

Окрім проаналізованих вище положень, важливе значення для адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху мають положення, викладені у ст. 62 та ст. 63 Конституції. Так, зазначені статті Конституції закріплюють принцип «презумпції невинуватості», право особи на захист, неможливість притягнення її до відповідальності за відмову давати показання проти себе, членів сім'ї або близьких родичів [4]. Незважаючи на те, що у ст. 62 Конституції іде мова про вчинення особою злочину та кримінального покарання, зазначена норма також має застосовуватися й до адміністративних правопорушень та адміністративної відповідальності. Таку позицію висловлюють фактично всі вітчизняні автори, зокрема Ю.П. Битяк, В.Б. Авер'янов та ін.

Узагальнюючи викладене вище, зазначимо, що Конституція України є фактично першоджерелом, на основі якого здійснюється регулювання адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні, в основі якого покладена ідея людини як найвищої соціальної цінності, яке гарантує недоторканість життя, здоров'я, честі та гідності людини, гарантує

неможливість безпідставного та необґрунтованого притягнення до відповідальності. Проте неможливо не звернути увагу на те, що, на превеликий жаль, до сьогодні окремі посадові особи та працівники правоохоронних органів нехтують цінностями, закріпленими та гарантованими Конституцією, та здійснюють свою діяльність із значними порушеннями проаналізованих вище положень.

Також необхідно звернути увагу на міжнародні договори та угоди, що ратифіковані Україною, оскільки вони також містять норми, якими мають керуватися органи державної влади та посадові особи під час здійснення провадження в справах про адміністративні правопорушення, та відповідно до ст. 9 Конституції вони є частиною національного законодавства України.

Доречно назвати такі акти, як Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод, Конвенція про дорожній рух, а також Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожній рух.

Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод поряд із Конституцією України гарантується та захищається особиста недоторканість та свобода, встановлюється необхідність негайно проінформувати особу про підстави її арешту або затримання (ст. 5 Конвенції); гарантується право на справедливий і публічний розгляд справи особи судом (ст. 6 Конвенції); гарантується право на ефективний засіб юридичного захисту (ст. 13 Конвенції); забороняється катування та нелюдське, або таке, що принижує гідність, поводження та покарання (ст. 3 Конвенції), а також неможливість покарання особи без законних на те підстав (ст. 7 Конвенції). Окрім закріплення описаних вище положень, Конвенція про захист прав людини також гарантує можливість звернення особи до Європейського суду з прав людини, рішення якого є обов'язковими для України, у разі порушення прав гарантованих Конвенцією.

Водночас Конвенція про дорожній рух та Європейська угода, що доповнює її, є актами, які безпосередньо регулюють порядок здійснення дорожнього руху, права та обов'язки осіб, що є його учасниками, а також встановлюють загальні вимоги до транспортних засобів, засобів регулювання дорожнього руху в країнах, які ратифікували зазначені міжнародні угоди. Окрім того, Конвенція про дорожній рух містить визначення термінів, які є первинними в питаннях здійснення та регулювання дорожнього руху, забезпечення безпеки руху, серед яких визначення таких термінів, як «дорога», «водій», «механічний транспортний засіб», «автомобіль», «проїжджа частина» та ін. Серед вимог до автомобілів містяться такі, як обов'язкова оснащення дзеркалами заднього виду, оснащення спідометром, наявність глушника в авто з двигунами внутрішнього згорання та ін.

Таким чином, міжнародні договори та угоди, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема Конвенція про захист прав людини та Конвенція про дорожній рух, також є важливими джерелами правового регулювання адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху. Це пов'язано із тим, що згадані міжнародні акти містять найбільш загальні, проте найважливіші та основоположні норми, які регулюють забезпечення захисту прав людини, здійснення та безпеку дорожнього руху. Слід також зазначити, що у практичній діяльності службові та посадові особи органів державної влади, в тому числі правоохоронних органів, не бажають використовувати положення, закріплені міжнародними угодами, забувають про їх існування або нехтують ними. Про це свідчить той факт, що протягом 2013 року Україна програла за позовами в Європейський суд з прав людини, пов'язаними з порушенням прав людини, гарантованими Конвенцією про захист прав людини й основоположних свобод, приблизно 33 мільйони євро, у 2014 році ця сума становила приблизно 7,7 мільйонів євро.

Оскільки на сьогодні закони України є фактично основними нормативно-правовими актами, якими посадові особи органів державної влади керуються при виконанні своїх обов'язків, у тому числі під час здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, необхідно провести їх детальний аналіз. Так, основними законами, що регламентують здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху є Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) від 07.12.1984 № 8073-X, Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VII, Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII.

Когут О.В. називає КУпАП домінуючим законодавчим актом інституту адміністративної відповідальності [9]. З таким визначенням важко не погодитись, оскільки на сьогодні КУпАП містить у собі склади фактично всіх діянь, які визначені законом як адміністративні правопорушення, у тому числі у сфері дорожнього руху. Окрім того, КУпАП визначає повноваження службових та посадових осіб органів державної влади щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення, визначає принципи здійснення адміністративного провадження, встановлює права та обов'язки осіб, що притягаються до адміністративної відповідальності.

Також багато авторів висловлюють критичні зауваження щодо чинного Кодексу про адміністративні правопорушення. Зокрема В.К. Колпаков пише, що КУпАП є кодексом етатистських цінностей старої та вже віджилої тоталітарної системи, в якій правові відносини формувалися за принципом «заборонено все, що не дозволено законом», а втручання держави в усі сфери суспільного буття, прав і свобод людини було нормою [10, с. 85]. Когут О.В. зазначає, що всі науковці одностайні у висновку

про те, що нормативний масив, який регулює відносини адміністративної відповідальності, на сьогодні не відповідає вимогам демократичної, соціальної правової держави. Виникло багато нових явищ, які досить суперечливо відображаються в чинному адміністративно-деліктному законодавстві та не мають адекватного тлумачення [9].

Загалом із такими позиціями авторів важко не погодитись. Звісно, певні вислови про «тоталітарність» кодексу, його втручання в приватне життя, порушення прав і свобод людини можуть бути занадто різкими, оскільки все ж таки КУпАП не є нормативно-правовим актом, що має найбільшу юридичну силу, та у будь-якому разі положення КУпАП відповідають Конституції України, яка, у свою чергу, відповідає сучасним стандартам захисту прав і свобод людини. Але КУпАП дійсно є нормативно-правовим актом, до якого за час існування було внесено безліч змін, які інколи не мали системного характеру. Як зазначає О.В. Когут, особлива частина КУпАП містила спочатку 172 статті і виділяла 29 органів, то сьогодні цих статей 325, а органів 43 [9]. Звісно, за більше ніж тридцять років свого існування, та враховуючи, що КУпАП був прийнятий у часи існування іншої держави – СРСР, він втратив свою актуальність.

Особливу увагу необхідно приділити Закону України «Про Національну поліцію». Зазначений закон був прийнятий та набрав чинності відносно недавно. Також разом із законом був створений новий правоохоронний орган – національна поліція, який замінив собою міліцію. У зв'язку із цим вивчення Закону України «Про Національну поліцію» є актуальним та цікавим з наукової точки зору. Ретельний аналіз нового закону та порівняння його із Законом України «Про міліцію», що втратив чинність, дозволить певним чином відповісти на питання, чи дійсно прийняття нового закону дозволить кардинально змінити та покращити процедуру здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху або ж реформування матимете «косметичний» характер.

Насамперед звернемо увагу на ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» та порівняємо її зі ст. 2 Закону України «Про міліцію», обидві статті визначають завдання, які покладатимуться на правоохоронний орган. Старий закон одним із завдань міліції чітко виокремлював забезпечення безпеки дорожнього руху. У свою чергу, новий закон чітко не визначає серед завдань поліції гарантування безпеки дорожнього руху, ст. 2 нового закону взагалі не містить жодного формулювання, що так чи інакше стосувалося б безпеки руху. Постає питання, з яких міркувань законодавцем не було включено гарантування безпеки дорожнього руху до переліку завдань нового правоохоронного органу, оскільки гарантування безпеки всіх учасників дорожнього руху та контроль за дотриманням правил дорожнього руху є важливим напрямом діяльності органів державної влади. Окрім того, новий закон серед повноважень поліції закріплює регулювання дорожнього руху та здійснення контролю за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі (п. 11 ст. 23) [10]. Таким чином, спостерігається певна невідповідність повноважень нового органу його завданням. Водночас Закон України «Про міліцію» також серед обов'язків правоохоронного органу містив обов'язок забезпечувати в межах своєї компетенції безпеку дорожнього руху, додержання законів правил і нормативів у цій сфері, здійснювати державну реєстрацію (перереєстрацію), облік транспортних засобів та систематизацію відомостей про їх власників тощо (п. 12 ст. 10). Існування такого обов'язку міліції вбачалося цілком логічним, враховуючи покладені на неї завдання.

Крім того, п. 8 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» надає поліції повноваження у випадках, визначених законом, здійснювати провадження в справах про адміністративні правопорушення, приймати рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечувати їх виконання. Зазначене положення є повністю аналогічним п. 5 та п. 5-1 ст. 10 Закону України «Про міліцію». Разом із цим Закон України «Про Національну поліцію» дозволяє працівникам поліції здійснювати зупинку транспортних засобів, у тому числі в разі порушення водієм правил дорожнього руху (ст. 31, 35), аналогічні повноваження надавав і старий закон.

Таким чином, можна дійти висновків, що хоча нещодавно в Україні з'явився новий законодавчий акт, який реформував систему правоохоронних органів, він фактично не має можливості внести кардинальних змін до здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, оскільки усі положення з цього питання були фактично скопійовані зі старого закону. У зв'язку із цим можна лише сподіватися, що певні покращення в питанні здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху будуть запроваджені завдяки організаційним заходам.

Окрім згаданих вище КУпАПу та Закону України «Про Національну поліцію», необхідно також звернути увагу на Закон України «Про дорожній рух». Як зазначено в його преамбулі, цей закон визначає правові та соціальні основи дорожнього руху з метою захисту життя та здоров'я громадян, створення безпечних і комфортних умов для учасників руху та охорони навколишнього природного середовища [13]. Окрім того, як зазначено в ст. 1 цього закону, він визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів – учасників дорожнього руху [13]. Зазначений закон подає визначення поняттю «учасник дорожнього руху», закріплює основні положення допуску до керування транспортними засобами, вста-

новлює основні права та обов'язки водіїв транспортних засобів, пішоходів, пасажирів, велосипедистів і погоничів тварин. Окремий розділ закону присвячений транспортним засобам, їх допуску до участі в русі, технічному контролю, державній реєстрації транспортних засобів. До того ж зазначений закон є базисом, на основі якого в Україні приймаються та діють Правила дорожнього руху.

Поряд із законами здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху регулюється нормативно-правовими актами, що мають підзаконний характер. Заслужує на увагу аналіз таких актів, як: Правила дорожнього руху, затверджені Постановою КМУ від 10.10.01 № 1306, Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затверджена наказом МВС України від 07.11.15 № 1395, Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення, затверджений Постановою КМУ від 17.12.08 № 1086, Порядок направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затверджений Постановою КМУ від 17.12.08 року № 1103, Інструкція про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, затверджена спільним наказом МВС та МОЗ України від 09.11.15 №1472/735.

Зазначені вище акти хоча й мають меншу юридичну силу, ніж КУпАП чи Закон України «Про Національну поліцію», але саме вони найбільш детально регламентують здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, так би мовити, «розкривають деталі», визначають, що саме мають робити працівники правоохоронних органів безпосередньо на місці виявлення адміністративного правопорушення, через це мають визначальний характер для цієї категорії справ.

Так, Правила дорожнього руху, прийняті на основі та відповідно до Закону України «Про дорожній рух», встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України, а також регулюють обов'язки водіїв транспортних засобів, велосипедистів, пасажирів, пішоходів та усіх інших учасників дорожнього руху [14]. Окрім того, саме недотримання особою вимог, встановлених зазначеним нормативно-правовим актом, у багатьох випадках є первинною підставою для притягнення до адміністративної відповідальності у зв'язку із тим, що значна частина статей КУпАП, що встановлюють відповідальність за порушення правил дорожнього руху, мають банкетні диспозиції, які для встановлення ознак адміністративного правопорушення вимагають звернення до Правил дорожнього руху.

Водночас Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері гарантування безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, детально регламентує такі аспекти адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, як складання протоколу про адміністративне правопорушення із зазначенням матеріалів, які мають бути до нього додані, порядок розгляду, прийняття відповідних рішень та накладення стягнень працівниками поліції у цій категорії справ. Окрема увага в зазначеній Інструкції приділена порушенням правил дорожнього руху, які спричинили дорожньо-транспортну пригоду, та порушенням, що стосуються керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння у зв'язку з тим, що в зазначених категоріях справ адміністративне провадження здійснюється спільно представниками виконавчої та судової гілок державної влади. Так, первинне оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення здійснюється працівниками Національної поліції, а розгляд справи та прийняття рішення у ній – виключно судом.

Окремий розділ згаданої вище Інструкції присвячений питанню вилучення посвідчення водія та позбавлення права керувати транспортними засобами. Зазначений розділ містить ті самі положення, що й Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення, затвердженого Постановою КМУ від 17.12.08 № 1086, але більш детально регулює окремі процедурні питання на кшталт заповнення тимчасового посвідчення водія працівниками поліції.

Крім того, додаткової регламентації потребує провадження в справах, що пов'язані з керуванням транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння про що свідчить існування таких нормативно-правових актів, як Порядок направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду та Інструкція про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Зазначені нормативно-правові акти встановлюють необхідність проведення огляду на виявлення сп'яніння водіїв транспортних засобів та порядок його здійснення як працівниками поліції, так і працівниками закладів охорони здоров'я у разі виявлення таких характерних ознак, як запах алкоголю з ротової порожнини водія, порушення координації рухів, порушення мови, поведінка, що

не відповідає обставині тощо [16]. Проведення таких оглядів є невід'ємною складовою здійснення провадження в справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з керуванням транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також у випадках, коли сталася дорожньо-транспортна пригода, внаслідок якої було завдано шкоди життю або здоров'ю людей.

Висновки. Правове регулювання адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху здійснюється за допомогою значної кількості нормативно-правових актів, що мають різну юридичну силу. Такі нормативно-правові акти, як Конституція України та міжнародні договори та угоди України закріплюють положення, які можуть бути визнані принципами здійснення адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху в Україні, а також гарантують найважливіші права, якими можуть користуватися особи, до яких здійснюється таке провадження та які притягаються до адміністративної відповідальності. Центральне місце в правовому регулюванні адміністративного провадження в справах про порушення правил дорожнього руху посідають закони України. На превеликий жаль, більшість законів, що регламентують зазначене питання, визнаються науковцями «морально застарілими» і навіть новий закон «Про Національну поліцію» не містить у собі положень, які б були здатні запровадити кардинальні зміни у здійсненні адміністративного провадження, що розглядається. Крім того, в Україні на сьогодні діє значна кількість підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують адміністративне провадження в справах про порушення правил дорожнього руху, що, безумовно, ускладнює наукове вивчення цього питання, здійснення провадження працівниками правоохоронних органів, а також доступ до правових норм пересічних громадян, які зацікавлені в захисті своїх прав та інтересів. У зв'язку із цим, пропонуємо розглянути питання розробки єдиного кодифікованого нормативно-правового акта, який би містив у собі норми, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, який би регулював такі питання, як технічні вимоги до транспортних засобів, порядок дорожнього руху, права та обов'язки учасників дорожнього руху, встановлював би відповідальність за порушення у сфері безпеки руху та порядок здійснення провадження в зазначеній категорії справ. Прийняття такого кодифікованого акта полегшить доступ до правових норм громадянам та працівникам органів державної влади, що, безумовно, позитивно вплине на безпеку руху в нашій державі.

Список використаних джерел:

1. Лисенков С.Л. Загальна теорія держави і права. Навчальний посібник / С. Л. Лисенков. – К. : «Юрисконсульт», 2006. – 389 с.
2. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : Навч. Посібник. – Вид. 10-е, доповнене. – Львів : Край, 2008. – 224 с.
3. Загальна теорія держави і права : [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М.В. Цвік, О. В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид., наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Харків : Право, 2011. – 584 с.
4. Конституція України: прийн. на 5-й сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
5. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листоп. 1950 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Конвенція ООН Про дорожній рух від 08 листоп. 1968 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_041
7. Європейська угода, що доповнює Конвенцію про дорожній рух, відкриту для підписання у Відні 8 листопада 1968 року від 01 черв. 1971 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_866
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: закон України від 07 грудня 1984 р., № 8073-Х // Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
9. Когут О.В. Окремі питання удосконалення загальної частини Кодексу України про адміністративні проступки [Електронний ресурс] / О. В. Когут. // – Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/843.pdf>
10. Колпаков В.К. Кодекс України про адміністративне правопорушення: пошук нової парадигми. / В. К. Колпаков. // Право України. – 2004. – № 7 – С. 85-89.
11. Про Національну поліцію : закон України від 02 липня 2015 № 580-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
12. Про міліцію : закон УРСР від 20 грудня 1990 р. № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
13. Про дорожній рух : закон України від 30 липня 1993 № 3353-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>
14. Про правила дорожнього руху : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 № 1306 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>

15. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07 листопада 2015 р. № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/page>

16. Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : наказ МВС та МОЗ України від 09 листопада 2015 р. № 1452/735 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1413-15>

УДК 341.1:347.73

ГАСЬВСЬКИЙ І.М.

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРОТИ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Проведено всебічний аналіз європейського законодавства у сфері боротьби з відмиванням коштів. Досліджено базові нормативні акти Європейського Союзу в цій сфері в процесі їх становлення та розвитку. Подано характеристику антилегалізаційним нормативним документам ЄС, а також іншим актам глобального характеру, які мають аналогічну спрямованість.

Ключові слова: *європейське законодавство, директиви ЄС, боротьба з відмиванням коштів, фінансовий моніторинг, Рекомендації FATF.*

Проведен обширный анализ европейского законодательства в сфере борьбы с отмыванием денег. Исследованы базовые нормативные акты Европейского Союза в этой сфере в процессе их становления и развития. Предложена характеристика антилегалитационным нормативным документам ЕС, а также иным актам глобального характера, которые имеют аналогичную направленность.

Ключевые слова: *европейское законодательство, директивы ЕС, борьба с отмыванием денег, финансовый мониторинг, Рекомендации FATF.*

A comprehensive analysis of the European legislation in the sphere of combating money laundering is conducted. The basic regulations of the European Union in this sphere in the process of their formation and development are studied. The characteristic of anti money laundering regulations of the EU and other acts of a global nature that have a similar orientation is given.

Key words: *European legislation, EU directives, combating money laundering, financial monitoring, the FATF Recommendations.*

Взірцем для розвитку національного законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, є законодавство Європейського Союзу.

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої [1], Україна отримала інструмент та дороговказ для своїх перетворень. Виконання вимог цієї Угоди дає можливість Україні в подальшому стати повноцінним членом Європейського Союзу. Такою вимогою є відповідність Копенгагенським критеріям – параметрам, яким мають відповідати держави-члени Європейського Союзу [2]. Зважаючи на це, надзвичайно важливим на сучасному етапі законодавчих перетворень є обрання європейського вектора руху для побудови ефективної моделі фінансового моніторингу в Україні.

Європейське законодавство проти відмивання коштів пройшло тривалий шлях розвитку та містить яскраві приклади для наслідування. З огляду на це аналіз становлення та розвитку нормативної бази Європейського Союзу у сфері боротьби з відмиванням коштів є актуальним.

© ГАСЬВСЬКИЙ І. М. – кандидат юридичних наук, доцент, докторант кафедри адміністративної діяльності (Національна академія внутрішніх справ)